

Avrupa Hekimler Daimi Komitesi Başkanı (CPME) Dr. Jacques de Haller:

Hekimler savaş karşısında sessiz kalamaz!

- Önce sizi ve CPME'yi tanıyalım isterseniz?

İsviçreli genel pratisyen hekimim (GP). Cenevre'de 20 yılı aşkın bir süre GP olarak çalıştım ve 8,5 yıl süreyle de İsviçre Tabipler Birliği'nin seçilmiş genel başkanlığını yaptım. Bu görevlerden sonra da sağlık siyaseti alanında aktif kalmaya devam ettim ve 2016 yılında CPME Genel Başkanlığına seçildim. Bu, ofisi Brüksel'de olmak üzere yarı zamanlı bir iş. Tüm Avrupa'da 1,5 milyondan fazla hekimi temsil ediyoruz. Bu hekimlerin ülkeleri arasında Türkiye gibi, AB üyesi olmayan ancak onunla ilişkili pek çok Avrupa ülkesi de yer alıyor: Norveç, İsviçre, İsrail, Gürcistan, Ukrayna, vb. Brüksel'deki ofisimizde 8 kişi çalışıyor. Sağlık politikalarına ilişkin konularda Avrupa Komisyonu ve Avrupa Parlamentosu'nda yoğun çalışmalarımız var.

- Lütfen bize ziyaretinizin nedenini anlatabilir misiniz? Yalnızca TTB tarafından düzenlenen toplantı vesilesiyle mi yoksa bunun yanı sıra başka nedenler de var mı?

Buradayım, çünkü uzun süre önce TTB'ye yararım olacaksa gelebileceğimi söylemiştim. Çünkü elverişli çalışma koşullarını savunmanın tüm Avrupalı hekimler için önem taşıdığını düşünüyorum. Burada söz konusu olan yalnızca para değildir; hekim olma, etik kurallarına bağlı kalma, yaratıcılıkta özgürlük, hastalara, ama tüm hastalara karşı dürüstlük meselesidir. Nerede olurlarsa olsunlar iyi bir tıbbi ve normal çalışma koşullarını savunmak tüm hekimler için önem taşır. Bu nedenlerle TTB'ye desteğe ihtiyaç duyduklarında geleceğimi söylemiştim. Çünkü onların da güç bir dönem geçirdiğini biliyorum.

- Bize en başından bu yana çok güçlü bir destek verdiğinizizi biliyoruz. Bunun değerini biliyor ve çok teşekkür ediyoruz. TTB Merkez Konsey üyelerinin gözaltı işlemleri konusunda neler söyleyebilirsiniz?

Hükümet tarafından, tıp alanındaki faaliyetleri kendi doğrultusuna çekme, bu faaliyetleri, hekimlerin normal çalışma ortamlarındaki özgürlüklerini ve kendi etik kurallarını gözetme serbestliğini sınırlandırma girişimidir. Hükümetin, bu özgürlüklerin önüne set çekme girişimidir. Bizlerse bunu kabul edemeyiz; çünkü TTB Merkez Konseyi'nin savaş hakkında söyledikleri tam tamına bizim kendi politikalarımızda uzun yıllardır değiştiğimiz hususlardır. En azından 10 yıldır kendi politikalarımız söz konusu olduğunda savaşın halk sağlığı, etik ve yaşam açısından bir tehdit oluşturduğunu, barışın ise tek seçenek olduğunu söylüyoruz. Bu, belgelerimizde yer alan bir tutumdur.

- Mesleki özerklik ve özdenetim neden bu kadar önemli? Açabilir misiniz?

Tıp insan ilişkilerine dayanır. Başka bir deyişle tıp yalnızca ilaçlar, tedavi ve tansiyonla ilgili bir iş değildir; aynı zamanda tedaviyi de beraberinde taşıyan bir ilişkidir. Ve bu ilişkinin serbestlik temelinde yürümesi gerekir, aksi takdirde işe yaramaz. Dolayısıyla hekimlerin bu ilişkilerde kendileri olma, yaratıcı olma özgürlükleri olmalıdır. Bu nedenledir ki hekimlerin özgürlüklerinin sınırlandırılması kabul edilebilir bir durum değildir. Hekimler ayrıca büyük deneyim sahibi insanlardır, yakın ilişkiler içinde her yıl binlerce insanla tanışıyorlar ve bu deneyim yıllarca devam eder. Hekimlerin insanlarla ve toplumla ilgili son derece önemli, yeri doldurulmaz deneyimleri

vardır. Bu deneyimle donanmış olarak sağlık sistemiyle ve halk sağlığıyla ilgili görüşleri neyse bunu özgürce dile getirmeleri gerekir; bu, onların üstlendikleri roldür. Dolayısıyla hekimlerin özerkliğini sınırlandırdığınızda bu hakkı da, sağlık hizmetleri, halk sağlığı ve hastalar hakkında görüş belirtme hakkını da sınırlandırmış olursunuz.

Hekimlerin özerkliği ve özdenetimi konusu sağlık hizmetlerini niteliği ve sağlık hizmetlerine erişimle de yakından ilişkilidir. Dolayısıyla, bu anlamda, hekimlerin özerkliğini ve özdenetimini aynı zamanda hastaların da hakkı olarak görüyorum. Burada söz konusu olan yalnızca hekimlerin bir ayrıcalığı değil en başta hastaların hakkıdır. Hastaların bağımsız, iyi hekimlerden, iyi işleyen bir sağlık hizmetleri sisteminden yararlanma ve gerekli hizmetlere erişme hakları vardır.

- **Bu bağlamda mesleki kuruluşların/ulusal hekim kuruluşlarının varlığının anlamı ne oluyor?**

Ulusal tabip birlikleri, tıp ve sağlık hizmetlerine ilişkin vizyonumuzun demokratik ifadesidir. Hekimler elindeki siyasal bir araçtır; ancak iç politikadan çok sağlık politikaları alanında. Genellikle söylediğimiz gibi “her politikada sağlık istiyoruz”: Bu, sağlık hizmetleri ve sağlık politikasıyla ilgilidir.

- **Avrupa’da ve dünyada hekimlerin çalışma koşulları konusunda neler söyleyebilirsiniz? Bu alandaki değişiklikleri ya da eğilimleri açıklar mısınız?**

Kuşkusuz birbirinden farklı çok sayıda siyasal durum söz konusu. Türkiye bir örnektir, İtalya bir örnektir; hükümet değişebilir ve hekimler açısından daha güç durumlar ortaya çıkabilir. Üyelerimizin bulunduğu Polonya, Macaristan ve İsrail gibi ülkeler de zorlu siyasal durumlarla karşı karşıya. Bununla birlikte her yerde sorunun hekimlerin özerkliği sorunu olduğunu söyleyeceğim. Hemen hemen tüm hükümetler hekimlere el atma, onları kullanma ya da bir yerlere yöneltme peşinde. Bu, eldeki gerçeklerden biri.

Her yerde görülen başka bir eğilim ise tıbbın ticarileşmesi yönünde. Tüm dünyada gördüğümüz bir durum. Tıp her yerde ekonomik bir alan haline geliyor; insanlar tıptan para kazanmak istiyor. Ve yatırım için, para kazanmak için, örneğin yapabildiğiniz kadar kalça ameliyatı yapabilirsiniz. Tıptaki bu ticarileşme her yerde bir sorun.

- **Bu özelleştirme ve ticarileştirmeye karşı nasıl mücadele edebiliriz?**

CPME işe fikirleri inceleyerek başlar, sonra politika raporları gibi belgeler hazırlar ve ardından bunlar doğrultusunda lobi faaliyetleri gerçekleştirir. Somut sorunların üzerine yürümeden önce neyi temel alacağımızı bilmemiz, politikalarımızı hangi ilkeler üzerine inşa edeceğimize ilişkin net bir fikre sahip olmamız önemlidir. Temel aldığımız ilkeler ise herkese insani saygı göstermek, ihtiyacı olan herkese kaliteli sağlık hizmeti ulaştırmak, hekimle hasta arasında daha önce değindiğim özel ilişkiye önem vermek ve bu ilkeler konusunda net olmaktır.

- **Bildiğiniz gibi TTB’ye ilişkin bir kararname çıkarılması ihtimali var. Bu konudaki genel görüşleriniz neler?**

Yanıt iki düzlemde verilebilir. İlki CPME açısından: CPME tüzüğü her ülkeden yalnızca tek bir kuruluşun üyeliğini ve bu kuruluşun da ülkedeki tıp mesleğini temsil kapasitesine en fazla sahip kuruluş olmasını öngörür. Bize göre bugün Türkiye’de hekimleri temsil eden demokratik kuruluş

sizsiniz ve Brüksel’de, CPME’de Türk hekimlerini ve mesleği bu kuruluş temsil ediyor. Kurumsal düzlemde durum budur.

Buna karşılık bir başka düzlemde hekimlerin özgürlüğünün gerekliliğine değinmiştim. Hekim kendisi olabilmelidir, ki bu da kuşkusuz hekimin örgütüyle ilişkili bir husustur. Bir ulusal tabip birliğinin sağlık sistemine, sağlık hizmetinin niteliğine, sistemin sürdürülebilirliğine katkıda bulunabilmesi için üyelerinin deneyimini ve vizyonunu temel alması gerekir. Öyleyse bu kuruluş politikalarını ve vizyonunu meslek etiği doğrultusunda özgürce geliştirebilmelidir. Aksi halde kuruluş bir tıp kuruluşu olmaktan çıkar. Bu nokta hiç kuşkusuz tüm Avrupalı hekimler için önem taşır. Yalnızca sizin ülkeniz açısından değil, Avrupalı tüm hekimler için önemlidir.

- **İnsan hakları, barış ve sağlık arasında ne gibi ilişkiler var?**

Bu öğelerin birbirinden ayrı ele alınabileceği düşüncesi sanırım gerçeklikle temasını yitirmiş olanlara ait bir yanılsama. İnsan hakları olmadan barış olmaz; uygun ekonomik çerçeve ve eşitlik olmadan da insan hakları olmaz. Gerçekten hepsi birbiriyle bağlantılıdır ve uzun dönemde sürdürülebilir bir toplum, sürdürebilir bir toplumsal örgütlenme için üçüne de ihtiyacınız vardır. İnsan hakları yoksa savaş çıkar ve savaş çıkarsa da ekonomik trajediler yaşanır. Ekonomik trajediler yaşıyorsa da insan hakları gider. Başka bir deyişle, hepsi bir aradadır.

- **Türkiye’deki siyasal liderlere yönelik bir mesajınız var mı? İkinci olarak, Türkiye’deki hekimlere mesajınız ne?**

Burada CPME Başkanı olarak bulunuyorum. TTB’ye mesajım, TTB ile birlikte olmak için buraya gelmiş olduğum. Kuşkusuz, dolaylı da olsa bu aynı zamanda hükümete de bir mesaj oluyor. Ancak, başlıca mesajım TTB’ye: Sizin yanınızdayız. Belirttiğim gibi hekim örgütlerinin ve hekimlerin özgür olmaları, hekim olma özgürlüğüne sahip olmaları tüm Avrupalı hekimler için önem taşır. TTB’ye mesajım: Sizin yanınızdayız. Başka bir deyişle, yalnız değilsiniz, çünkü bizim de ilkelerimiz olan ilkeleri savunuyorsunuz. Ve bu ilkeleri savunurken sizin yanınızda yer alıyoruz.